

СЕКЦІЯ 1.
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВО-
АНАЛІТИЧНУ СИСТЕМУ

УДК 303.064:657

Адамик О.В.,
к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри обліку в бюджетній та соціальній сфері,
Тернопільський національний економічний університет

АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У КІЛЬКОХ
СТАНДАРТАХ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ТА СПОСОБИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Для багатьох вітчизняних підприємств, створених за участю іноземного капіталу, актуальним є завдання складання звітності відповідно до міжнародних стандартів. Так чи інакше, але це вимагає паралельного ведення обліку в двох стандартах [1]. Відомо кілька підходів до вирішення зазначеної задачі, що залежать від вимог подання звітності іноземному партнеру.

Автоматизація перерахунку показників звітності в іноземну валюту. Мінімальна вимога полягає в тому, щоб забезпечити простий перерахунок показників стандартної української звітності в іноземну валюту. У найпростішому випадку це досягається прямим перерахунком величини показників з гривні в іншу валюту відповідно до її поточного курсу. Проте, реальна оцінка активів в іноземній валюті за такого підходу неправомірна. Такий спосіб може бути застосований лише до грошових коштів і короткострокової дебіторської заборгованості. Оцінка матеріальних запасів та основних засобів за допомогою методу прямого перерахунку не цілком коректна. Тому слід використовувати більш складні методики розрахунку, які вимагають залучення всього спектру даних аналітичного обліку.

Відображення відмінностей в номенклатурі показників звітності. Цей підхід базується на врахуванні відмінностей у формах звітності та показників, що їх формують. Він застосовується в тих випадках, коли іноземний інвестор вимагає подання внутрішньокорпоративної звітності за запровадженими у нього правилами. Тут виникають вже більш глибокі відмінності через необхідність використовувати номенклатуру показників відмінну від української, що вимагає іншого групування даних. Ця задача може бути вирішена двома способами.

Перший спосіб передбачає детальне опрацювання системи субрахунків для забезпечення можливості розрахунку на їх основі сальдо і оборотів всіх показників, що входять до іноземної звітності. Це може вимагати суттєвої деталізації системи субрахунків та аналітичних рахунків. У вітчизняних

розробках такий підхід вперше був застосований в розробках російської фірми «Моноліт-Інфо». При використанні програм, що дозволяють вести тільки один план рахунків, наприклад, «1С: Підприємство 7.7», цей шлях є єдино можливим.

Другий спосіб заснований на використанні двох планів рахунків: українського і плану рахунків іноземного партнера. При цьому повинна бути складена так звана трансляційна таблиця, що встановлює відповідність між обома планами рахунків. Оскільки прямої відповідності між рахунками зазвичай немає, то така таблиця визначає, які рахунки (субрахунки) одного плану рахунків повинні об'єднуватися при отриманні показників іншого плану рахунків. У загальному випадку мова йде як про об'єднання декількох рахунків одного плану рахунків для отримання інформації про рух за рахунками з іншого плану рахунків, так і про розбиття інформації рахунка на окремі складові.

Наприклад, при використанні професійної версії «1С: Підприємство 7.7» може знадобитися зміна плану рахунків типової конфігурації та виділення додаткових субрахунків. Тут застосування субрахунків другого і більш високих рівнів може забезпечити необхідний рівень деталізації, не руйнуючи загальної системи субрахунків першого рівня, що дозволить в значній мірі мінімізувати зміни, що вносяться в типову конфігурацію. Розглянута технологія є досить привабливою, оскільки впродовж всього звітного періоду дозволяє вести облік за українськими правилами і тільки на завершальному етапі виконувати перерахунок залишків і оборотів до правил іншої системи рахунків і далі використовувати їх при складанні звітності іноземному партнеру.

Паралельне відображення господарських операцій в декількох стандартах. Використання перерахованих раніше підходів не завжди дозволяє досягти необхідних результатів, оскільки одні й ті ж факти господарської діяльності можуть по-різному інтерпретуватися в різних облікових системах. Так, наприклад, у ряді західних країн прийнято починати нарахування зносу основних засобів не з моменту їх введення в експлуатацію, а починаючи з дня їх оприбуткування. У цьому випадку застосування розглянутої вище технології трансляційних таблиць рахунків не може дати задовільного результату, оскільки, відмінності можуть виявлятися не тільки в системі показників звітності і способах угруповання інформації на рахунках, але вже і в алгоритмах обробки первинних даних [2, с. 268].

У цьому випадку найбільш загальним підходом є роздільне відображення кожної операції в різних (двох, трьох і більше) системах рахунків на основі різних правил за наступною технологією. Визначаються декілька планів рахунків, число яких не обмежується. Наприклад, один план рахунків може бути українським, другий - російським, третій – німецьким і т.д. Кожен план рахунків допускає ведення унікальної системи рахунків і субрахунків, видів і конкретних переліків аналітичних рахунків. Далі, формулюються правила відображення різних фактів господарської діяльності в різних системах рахунків. У простому

випадку достатньо механізму типових операцій, а в більш складних ситуаціях потрібне внесення змін в алгоритми контирування документів. Таким чином, опис кожної типової операції і кожного документа змінюються таким чином, щоб формувати проводки в різних системах рахунків.

Перевагою розглянутого підходу є те, що при його застосуванні можна врахувати відмінності в порядку відображення фактів господарської діяльності в різних облікових стандартах вже на етапі введення інформації. Важливо й те, що тут можна не перебудовувати основний довідник рахунків, і зберегти стандартні можливості програми контирування документів і складання регламентованої звітності.

Література:

1. Ільченко В. Перехід на МСФЗ: паралельний облік // Головбух. – 2011. – № 48 (767) 26 грудня. – С. 64-67.

2. Шуремов Е.Л. Автоматизированные информационные системы бухгалтерського учёта, анализа и аудита: Учебное пособие для вузов / Шуремов Е.Л., Умнова Э.А., Воропаев Т.В. – М.: Перспектива, 2005. – 363 с.

УДК 657.1

Бондар М.І.,
д.е.н, професор,
завідувач кафедри обліку підприємницької діяльності
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

КОНЦЕПЦІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ КАПІТАЛУ В ОСНОВІ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

До капіталу підприємства завжди виявлявся підвищений інтерес з боку інвесторів, власників, засновників, і інших зацікавлених осіб. Основним джерелом інформації, необхідної для оцінки і аналізу капіталу є фінансова звітність, яка не в повній мірі задовольняє всі інформаційні потреби користувачів. Визначаючи значення власного капіталу підприємства І.Ф.Шерр зазначав, що “головна мета бухгалтерії полягає в повідомленні даних про величину власного капіталу, його збільшення і зменшення” [1, с. 197]. Реалізація вказаної ідеї спонукає при формуванні поповнювати капітал створенням нових благ [2, с.11].

Необхідно звернути увагу на існування різних підходів до трактування та визнання капіталу в економічній літературі. Капітал визнавався як: запас, накопичений запас, як попередньо накопичений запас продуктів минулої праці [3, с. 239–240]; сукупність речей [4, с. 234]; товари тривалого користування [5,